

Az egyéni cég és az egyéni vállalkozás megkülönböztetése

Észak-Magyarországi JOGpontok

Egyéni céget alapítani csak akkor lehet, ha az egyéni vállalkozó úgy dönt, hogy tevékenységét egyéni céggé folytatja a továbbiakban. Az egyéni cégnek kizárólag egy tagja (alapítója) lehet, aki korábban az egyéni vállalkozó volt.¹ Azaz az egyéni vállalkozás nem alakul át egyéni céggé, hanem az alapítással, azaz cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre. Ugyan az egyéni vállalkozáshoz hasonlóan a törvény az egyéni cég alapításához sem ír elő minimális tőkét, a cégbírósi bejegyzés miatt ehhez a formához szükséges ügyvédi közreműködés, amelynek anyagi vonzata az egyéni vállalkozás elindításához képest jelentősebb. Ebben a gazdasági formában is az egyéni cég tagjának (alapítójának) korlátlan felelőssége áll fenn az egyéni cég tartozásaiért.

---

¹ Nem alapíthat egyéni céget a tevékenységét szüneteltető egyéni vállalkozó a szünetelés időtartama alatt.

Az egyéni cég jegyzett tőkéje bármekkora összegű lehet, minimum összegére nincs jogszabályi előírás, azonban törvényi megkötés alapján 200.000 forint összeg alatt csak pénzbeli hozzájárulásból állhat, míg ezen összeg felett nem pénzbeli hozzájárulást (un. apportot) is tartalmazhat.

Az egyéni cég jogerős cégbírósi bejegyzésével egyidejűleg automatikusan megszűnik az egyéni vállalkozás. Az egyéni cég megalakulásáról szóló cégbírósi bejegyzést át kell vezetni minden nyilvántartáson, így a gépjármű, ingatlan, banki és más hatósági regisztrációs adatokon is, ha az egyéni vállalkozás ezek valamelyikében szerepelt. Az egyéni cég a többi gazdasági társasággal ellentétben nem folytathat un. „előtársasági” működést, tevékenységét a cégnyilvántartásba bejegyzés napján követően kezdheti meg. Fontos eltérés még az egyéni vállalkozáshoz képest, hogy megszűnésére, illetve megszüntetésére a csődeljárás, végelszámolás, illetve felszámolás szabályai vonatkoznak.

Az egyéni cégre váltással kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy egyéni vállalkozás a tulajdonában lévő tárgyi eszközök, immateriális javak stb. egyéni cégbe történő bevitelének jelentős számviteli és anyagi vonzata – pl.: vagyónátruházási illeték megfizetésének kötelezettsége – lehet, attól függően,

hogy az egyéni vállalkozó mekkora beruházásokat hajtott végre korábban.

Könyvvitel fogalma és főbb típusai

Az egyéni vállalkozás és az egyéni cég könyvvezetése és a vonatkozó számviteli szabályok jelentősen eltérnek egymástól. A következő alfejezetek röviden bemutatják a könyvvitel főbb típusait és az azok közötti eltéréseket annak megértése érdekében, hogy az egyéni vállalkozás és a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságok számviteli adminisztrációja között milyen főbb különbségek rejlenek

Az adózás rendjéről szóló, 2003. évi XCII. törvény (Art.) előírja, hogy minden adózónak kötelessége a jogszabályokban előírt nyilvántartások folyamatos és pontos vezetése, azaz a könyvvezetés. A nyilvántartások vezetésének az adózásban azért van nagy jelentősége, mert az adóalapot ezek alapján lehet megállapítani.

A könyvelés alapja minden esetben szabályosan kiállított, megfelelően ellenőrzött és fenntartások nélkül elfogadott hibátlan bizonylat lehet. Minden gazdasági műveletről, eseményről, amely az eszközök, illetve az eszközök forrásainak állományát vagy összetételét megváltoztatja,

bizonylatot kell kiállítani, illetve készíteni. A gazdasági műveletek (események) folyamatát tükröző összes bizonylat adatait a könyvviteli nyilvántartásokban rögzíteni kell. Szabályszerű az a bizonylat, amely az adott gazdasági eseményre vonatkozóan a könyvvitelben rögzítendő és a más jogszabályban előírt adatokat a valóságnak megfelelően, hiánytalanul tartalmazza, megfelel a bizonylat általános alaki és tartalmi követelményeinek, és amelyet – hiba esetén – előírászerűen javítottak. A fentiek igazak az egyszeres és kettős könyvvitelen túl az egyszerűsített vállalkozási adó, illetve kisadózó vállalkozósok tételes adója rendszerében adózó gazdasági formákra is.

A könyvvezetés az a tevékenység, amelynek keretében a gazdálkodó a tevékenysége során előforduló, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére kiható gazdasági eseményekről a törvényben rögzített szabályok szerint folyamatosan nyilvántartást vezet és azt az üzleti év végével lezárja. A könyvvitel típusát tekintve elsősorban egyszeres vagy kettős lehet.

Ugyan az egyéni vállalkozók nem tartoznak a számvitelről szóló, 2000. évi C. törvény (Sztv.) hatálya alá, azonban a

személyi jövedelemadóról szóló, 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) rendelkezéseinek megfelelő alap- és kiegészítő nyilvántartásokban, időrendben, folyamatosan kötelesek nyilvántartani és rögzíteni minden olyan adatot, amely az adókötelezettségek betartásához utólagosan is ellenőrizhető módon szükséges, amely az un. egyszeres könyvvitel keretében történik.

Az egyéni cégek ezzel szemben már az Sztv. hatálya alá tartoznak, így az ilyen formában gazdasági tevékenységet végzők könyvvezetésének szigorúbb és kiterjedtebb feltételeknek kell megfelelnie, amelyeket a kettős könyvvitel szabályai tartalmaznak. Ennek alapján az egyéni cégeknek olyan rendszerben kell végezniük a könyvvezetést, amelyben az adózás alapjául szolgáló adatokon azok az információk is szerepelnek, amelyek a szervezet vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról képet nyújtanak a többi gazdasági szereplő részére.

A fenti rendszerhez képest eltérő a könyvvezetése az egyszerűsített vállalkozói adó hatálya alá tartozó egyéni vállalkozóknak és egyéni cégnek. A fentiekthől eltérően egységesen az mellékletében szereplő rendelkezéseknek

megfelelő bevételi nyilvántartás vezetésével teljesítik a nyilvántartási kötelezettségeiket. Szintén eltérő a kisadózó vállalkozások tételes adózási módját választó egyéni vállalkozó vagy egyéni cég nyilvántartásvezetése. Ebben az esetben a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló, 2012. évi CXLVII. törvénynek (Kata tv.) megfelelően szintén bevételi nyilvántartást kell vezetni, amely időrendben, folyamatosan, ellenőrizhető módon nyilvántart és rögzít minden olyan adatot, amely adókötelezettségének teljesítéséhez és a teljesítés ellenőrzéséhez szükséges.

I. Egyszeres könyvvitel

Mint már korábban említésre került az egyéni vállalkozók nem tartoznak az Sztv. hatálya alá, azonban az Szja tv. számukra is előírja, hogy amennyiben a nyilvántartási kötelezettségüket az adóévben naplófőkönyv vezetésével teljesítik, abban az esetben a naplófőkönyv tartalmát a számvitelről szóló törvénynek az egyszeres könyvvitelt vezető vállalkozókra irányadó rendelkezései szerint kell megállapítani. Ha egyszerűbb alapnyilvántartási módot

választottak, akkor is az egyszeres könyvviteli rendszerre jellemző pénzforgalmi szemléletnek megfelelően kell rögzíteniük a gazdasági eseményeket.²

Mivel az egyéni vállalkozóknak is meg kell felelniük más vonatkozó törvények előírásainak is – mint például az általános forgalmi adóról szóló, 2007. évi CXXVII. törvény rendelkezéseinek – így az alapnyilvántartáson túl egyéb, részletező nyilvántartások vezetésére is kötelezettek lehetnek.

Ebben a rendszerben az un. pénzforgalmi szemléletű könyvviteli elszámolás alapján kell a gazdasági eseményeket rögzíteni. Ennek lényege, hogy a pénzmozgások tényleges megtörténéseinek napján (ki- és befizetések) kerülnek rögzítésre az események, ezzel ellentétben kettős könyvvitel

---

² Az alapnyilvántartás vezetésére kötelezett magánszemély e kötelezettségét

- pénztárkönyv vezetésével teljesíti vagy
- bevételi és költségnyilvántartás vezetésével is teljesítheti, ha az adóévben általános forgalmi adó levonására nem jogosult;
- választása szerint bevételi nyilvántartás vezetésével teljesítheti, ha az adóévben tételes költségelszámolást nem alkalmaz, általános forgalmi adó levonására nem jogosult;
- bármely más alapnyilvántartás helyett naplófőkönyv vezetésével is teljesítheti.

esetén a teljesítés időpontja, az un. teljesítmény szemlélet az irányadó. Ennek megfelelően az árbevételt, az egyéb bevételeket, valamint a költségeket, a ráfordításokat és az egyéb kiadásokat a pénz tényleges beérkezése és kifizetése időszakában, illetve a nem pénzben történt kiegyenlítés időszakában köteles a könyvekben elszámolni a vállalkozó. A fentiek eredménye az, hogy a pénzmozgással nem járó követelések és kötelezettségek (pl.: meg nem fizetett számlák) rögzítése az alapnyilvántartásban nem lehetséges, mivel ezek nem járnak pénzkifizetéssel.

Részletesebben mindez azt jelenti, hogy az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó:

- a kezelésében, a használatában, illetve a tulajdonában lévő pénzeszközökről és azok forrásairól,
- a pénzforgalmi gazdasági műveletekről,
- a pénzforgalmi műveletekhez közvetve kapcsolódó, de tényleges pénzmozgást nem eredményező végleges vagyonsvltözásokról,
- nem pénzben kiegyenlített bevételekről, ráfordításokról

olyan könyvviteli nyilvántartást köteles vezetni, amely ezen eszközökben és forrásokban bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, áttekinthetően mutatja. E könyvviteli nyilvántartáshoz kapcsolódóan az egyszerűsített beszámoló összeállításához szükséges az is, hogy a gazdálkodó az eszközökről, a forrásokról részletező nyilvántartásokat is a valóságnak megfelelően és folyamatosan vezessen. Az alkalmazott nyilvántartási rendszernek olyannak kell lennie, amely a teljes üzleti pénzforgalmat, a pénzforgalomhoz kapcsolódó, de pénzmozgással nem járó vagyon- és eredményváltozásokat az elszámolások egyezőségét biztosító formában mutatja ki.

II. Kettős könyvvitel

A kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó a kezelésében, a használatában, illetve a tulajdonában lévő eszközökről és azok forrásairól, továbbá a gazdasági műveletekről olyan könyvviteli nyilvántartást vezet, amely az eszközökben (aktívákban) és a forrásokban (passzívákban) bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, zárt rendszerben, áttekinthetően mutatja be.

A fenti elváráshoz kapcsolódóan a kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó az egységes számlakeret előírásai alapján olyan számlarendet köteles készíteni, amely a számvitelről szóló törvényben előírt beszámoló elkészítését maradéktalanul biztosítja. Az egységes számlakeret célja, hogy a gazdálkodó eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodó számvitelének megszervezéséhez és biztosítsa a 2000. évi C. törvény szerinti, illetve a 2000. évi C. törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerinti beszámolók elkészítéséhez szükséges alapinformációkat.

A könyvelő szerepe a könyvek vezetésében

Az Sztv. rendelkezései alapján könyvviteli szolgáltatásnak minősül a számviteli törvényben, továbbá a kapcsolódó kormányrendeletekben előírt könyvvezetési, beszámolóképzési kötelezettség teljesítése érdekében elvégzendő feladatok összessége, valamint a könyvvizsgálói tevékenység. A könyvviteli szolgáltatás körébe tartozik

különösen a főkönyvi nyilvántartások vezetése, vagyis a folyamatos egyszeres vagy kettős könyvvitel.

A könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó tevékenységeket okleveles könyvvizsgálói szakképesítéssel vagy mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkező személyek végezhetnek. A számviteli törvény hatálya alá tartozó gazdasági társaságok – így az egyéni cégek is – olyan természetes személyt vagy számviteli szolgáltatást nyújtó társaságot kötelesek megbízni a könyvviteli feladataik ellátásával és a beszámolók elkészítésével, akik (vagy alkalmazottjai, tagjai) rendelkeznek a fentiekben felsorolt szakképesítések valamelyikével és a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a könyveléssel megbízott személynek szerepelnie kell a szolgáltatás végzésére jogosító tevékenységi engedéllyel rendelkezők közhiteles nyilvántartásában (kivéve kamarai tagsággal rendelkező okleveles könyvvizsgálók).

A fenti szabállyal ellentétben a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatokkal nem köteles tevékenységi engedéllyel rendelkező személyt megbízni az a gazdasági társaság, amelynél az éves (éves szintre átszámított) nettó

árbevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában (ennek hiányában a tárgyévben várhatóan) a 10 millió forint összeget nem haladja meg. A számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó gazdálkodók, így az egyéni vállalkozók sem kötelesek a fenti képesítésekkel rendelkező természetes személyt vagy gazdasági társaságot megbízni a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával.

Azonban fontos kiemelni, hogy a könyvvezetés területe rendkívül kiterjedt és szerteágazó, valamint szigorú jogszabályi előírások vonatkoznak rá bármely könyvviteli forma alkalmazása esetén. Így egy szaktudással és szakmai gyakorlattal rendelkező könyvvelő megbízása jelentős megtakarítást eredményezhet, mind időben, mind a kiadások terén.